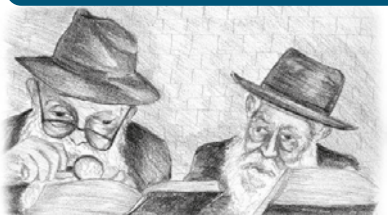
כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת וארא ■ כ"ט טבת תשפ"ד ■ 10.01.2024 ■ גליון מס' 768

כל מאמץ בענייני תורה ומצוות, אף שהוא חובה בפני עצמו, מרחיב את הצינורות לקבלת ברכות ה' לכל אחד ואחד מבני המשפחה.
הרבי מלובביץ'.

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

שו"ת חורף
טיל נ"ט פגע בביתנו ותכולתו נשרפה, ובין השאר גם 'שטר הכתובה' שלנו...
המשך בעמ' 2

אמד לעולמו - די
בסוף פרשת שמות ובתחילת פרשת וארא, ישנו דין ודברים בין הקב"ה...
המשך בעמ' 3

סיפור לשבת

הנהג העקשן...
חבורה אחת יצאה למקומות הקדושים שבערי הגליל. הם היו יחדיו עשרה...

עצת הרב אלישיב זצ"ל שהניבה עושר
יוסף כהאן, יהודי יליד ארצות הברית גדל בבית מסורתי. בבית הוריו...
המשך בעמ' 5

שביבים
■ הִנֵּה אָנֹכִי נֹגֵף אֶת כָּל גְּבוּלֵךְ בַּצְפַרְדְּעִים
■ הרה"ק רבי אברהם חיים מזלאטשוב זי"ע
■ הגאון רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל / גאב"ד מונטריאל - קנדה
המשך בעמ' 7

ויעשו כן חרטומי וגו' (ז, כב)
לפי דבריהם ז"ל (שמו"ר פ"ט) שהיו כל מימות מצרים לדם. אם כן מנין...
המשך בעמ' 9

אז איך נלחמים ברוע ובשקר שיש בעולם?
כל הרע והשקר הנגרם בעולם ע"י בני האדם, הוא עקב רוח שטות...
המשך בעמ' 9

גאולה שלימה

/ הרב יעקב הלוי פילבר

ארבעה פעמים אנו מצרפים בתפילה את הביטוי "**שלימה**": בסיום התפילה אנו אומרים: "אני מאמין באמונה שלימה", ובתפילת העמידה עצמה אנו מבקשים: "והחזירנו בתשובה שלימה לפניך", "והעלה רפואה שלימה לכל מכותינו", "וגאלנו גאולה שלימה מהרה למען שמך". (ואף סימן נתנו לדבר: **אתרו"ג** - **א**מונה, **ת**שובה **ר**פואה **וג**אולה). מדוע דווקא בארבעה אלו אנו מוסיפים את ההוספה הזו? ההסבר הוא שכל אחד מהארבעה הללו אינם באים בבת אחת אלא מתרחשים בתהליך ובהדרגה. **אמונה**, אין האדם הופך למאמין ביום אחד, אפילו גדול המאמינים אברהם אבינו לא הכיר את בוראו אלא בהגיעו לגיל ארבעים. **תשובה**, גם החזרה בתשובה היא תהליך של שלבים כמו: הכרת החטא, חרטה, עזיבת החטא וקבלה לעתיד, עד שלבסוף מגיעים לתשובה שלימה. **רפואה**, אין החולה מתרפא ממחלתו בבת אחת, אלא הוא מחלים בתהליך עד שהבריאות שבה לאדם במלואה. וכך גם **בגאולה**, על הגאולה כבר אמרו: "כך היא גאולתם של ישראל, בתחילה קמעא קמעא, כל מה שהיא הולכת היא רבה והולכת". על כן אין אנו מסתפקים בהם בבקשה חלקית, אלא מבקשים שהקב"ה יזכה אותנו בהם בשלמות.

כבר אמר הנביא [מיכה ו טו]: "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" ומדברי הנביא משמע שהאירועים שהתרחשו ביציאת מצרים אינם אירועים חד פעמיים, אלא משמשים תקדים לכל הגאולות העתידות, כמו שהדבר מפורש במדרש [תנחומא תולדות יז]: "כך אני עתיד לגאול אתכם לעתיד לבא משעבוד אדום ולעשות לכם נפלאות, שנאמר: 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות'". ואכן הגאולה שהתרחשה ביציאת מצרים התרחשה בשלבים ובהדרגה, כפי שהבטיח לנו הקב"ה בארבעה לשונות של גאולה, ככתוב: "לכן אמור לבני ישראל אני ה', והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים, והצלתי אתכם מעבודתם, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים, ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלקים", וכל לשון מהם הוא שלב נוסף בגאולה. השלב הראשון ("**והוצאתי** מתחת סבלות") הוא ההקלה בקושי השעבוד למרות שעדיין הם ממשיכים להיות עבדי פרעה, (לפי **הנצי"ב** בפירושו 'העמק דבר' היה הדבר במכת ערוב). השלב השני ("**והצלתי**") הוא ההצלה בהפסקת העבדות לגמרי (במכת הברד שפרעה החל להוקיר את ישראל - הנצי"ב), אבל עדיין ישראל אינם בני חורין אלא תחת שליטת השלטון המצרי. במכת בכורות בא השלב השלישי ("**וגאלתי**") שבו ישראל נגאלו לגמרי, בזרוע נטויה ובשפטים גדולים ויצאו מעבדות לחירות, אבל עדיין היו שקועים במ"ט שערי טומאה ועובדים עבודה זרה, ולאחריה בא השלב הרביעי ("**ולקחתי**") שבו הם נלקחים להיות לעם ה' והקב"ה להם לאלוקים.

דבר נוסף אנו לומדים מהתקדים של גאולת מצרים והוא שעם ישראל בבוא הגאולה עדיין לא היה זכאי לה, ואעפ"כ הקב"ה גואלם, כמו שמובא במדרש [שמו"ר טו]: "אמר הקב"ה אם אני מסתכל במעשיהם של ישראל אינן נגאלין לעולם, אלא למי אני מסתכל לאבותיהם הקדושים, בזכות אבותם אני גואלם". מניעת הגאולה יכולה להיות לא רק מפני מצבם של עם ישראל בעבר, אלא גם הצפוי להם בעתיד עלול למנוע את הגאולה, ועל כן מקדים הקב"ה לפני אמירת ארבעת לשונות הגאולה: "לכן אמור לבני ישראל אני ה'", ועל כך דרשו חז"ל [מדרש הגדול]: "אני יודע שסופן למרוד בי ולהכעיס לפני, ואעפ"כ הריני גואלן למען שמי". לימוד נוסף לומדים אנו מלשונות הגאולה של יציאת מצרים, שגם אחרי שהקב"ה היה לישראל לאלוקים במעמד הר סיני, עדיין אין הגאולה שלימה, ועל כן התורה ממשיכה ואומרת לשון חמישי של גאולה: "**והבאתי אתכם אל הארץ** אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב, ונתתי אותה לכם מורשה, אני ה'".

יציאת מצרים היתה תקדים ודגם לגאולות העתידות, וממנה אנו לומדים **שלגאולה שלימה** ישראל

יזכה רק לאחר שהעם יזכה להיות בן חורין ("וגאלתי אתכם"), חי בארץ ישראל ("והבאתי אתכם אל הארץ"), כשהוא מאמין בה' ומקיים בה את מצוותיו ("והייתי לכם לאלקים"), וכך תהיה הגאולה העתידה שהיא תבוא לשלמותה לא בבת אחת, אלא בתהליך של קמעא קמעא.

שו"ת חורף

הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלה: עזבנו את ביתנו באחד היישובים בצפון צמודי הגדר עם תחילת המלחמה.

לפני כמה ימים התבשרנו כי טיל נ"ט פגע פגיעה ישירה בביתנו וכל תכולתו נשרפה, ובין השאר גם 'שטר הכתובה' שלנו.

האם אנו צריכים לערוך כעת כתובה חדשה?

תשובה: ראשית אני משתתף בצערכם, ומקווה אני ביחד עם כלל ישראל כי נשמע ונתבשר בשורות טובות בקרוב ותוכלו במהרה לשקם את ביתכם ולשוב למקום מגוריכם, וה' ברחמיו יאמר לצרותינו די, ששון ושמחה ישיגו, יגון ואנחה ינוסו.

באשר לשאלתכם: ראשית יש להדגיש אודות הניסוח הנכתב בשאלה 'שטר הכתובה שלהם' שאין זה ניסוח נכון, מאחר ששטר הכתובה אינו שייך לבני הזוג, אלא הוא שייך באופן בלעדי לאישה, שהוא שטר התחייבות מהבעל לאישה.

ומעתה לעצם השאלה: הנה נפסק להלכה[א] שאסור לגבר לשהות עם אשתו אפילו שעה אחת ללא כתובה והוא כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה, ונחלקו הראשונים[ב] האם איסור זה הוא רק על קיום חיי אישות ללא כתובה, אבל הייחוד והדיור בבית אחד מותר, או שגם אסור להם להתייחד (ללא קיום חיי אישות) ללא כתובה.

עוד נאמר בחז"ל[ג] שקיום חיי אישות ללא כתובה הוא בגדר 'בעילת זנות' שמאחר שהאישה יודעת שבעלה יכול לגרש אותה בכל רגע ואין לו שום רתיעה כלכלית שתמנע ממנו מלעשות כן, הרי שקיום חיי האישות ביניהם דומה יותר לבעילת זנות, מאשר חיי אישות המושתתים על יסודות של קידושין ונישואין.

ולכן בני הזוג צריכים לוודא שיש לאישה כתובה כשרה כדת וכדין, ובשעת הנישואין הרב מסדר הקידושין ממלא את פרטי הכתובה, מורה לחתן לעשות 'קניין' כדי להתחייב בהתחייבויות הכתובה בכתובה, מחתים את העדים ואת החתן[ד], ודואג לכך שהכתובה תגיע לידי הכלה.

אין הכתובה צריכה להימצא דווקא בבית של בני הזוג, אלא יכולה הכלה לשמור את הכתובה במקום אחר, כגון בכספת בבנק, או אצל אימה, וכך נוהגים רבים מקרב בני עדות המזרח שהאימא של הכלה שומרת עבורה את כתובה, אולם בקרב בני אשכנז המנהג הנפוץ שהכלה שומרת את הכתובה בביתה ביחד עם חפציה[ה].

במקרה והכתובה נאבדה צריכים בני הזוג לסדר כתובה חדשה אצל רב הבקי בנושא זה. כתובה זו שונה היא בנוסחתה מכתובה שכותבים בעת הנישואין והיא נקראת 'כתובה דאירכסא'[ו] (כתובה שנאבדה).

אמנם בזמננו היום ישנן כמה סיבות שבגינן יש מהפוסקים שסברו שאין צורך למהר ולכתוב כתובה חדשה גם אם ברור שהכתובה הראשונה נאבדה או נשרפה ואבאר את סיבותיהם:

א) הנה בזמננו היום המנהג הוא שבעת הנישואים הרב מסדר את הקידושין מחתים את העדים על שני שטרות, שטר אחד הוא שטר הכתובה הנמסר לאחר הקידושין ליד הכלה, ושטר שני הוא שטר הנקרא 'העתק כתובה' והוא מוחזר אל משרדי המועצה הדתית שבה נרשמו הזוג לנישואין.

מנהג זה מבוסס על מה שכתב בספר 'נהר מצרים'[ז] שכך קבע למנהג במצרים החל משנת התרנ"ב והוא משום כמה תועלתיות, והגדולה שבהן שאם תאבד הכתובה, ימנע מכשול מבני הזוג שחיים הם ללא כתובה.

ולפי זה גם אם הכתובה של אותם משפחות נשרפה[ח] יש עדיין כתובה לבני זוג אלו - העתק הכתובה נמצא במשרדי המועצות הדתיות.

ב) יש מהפוסקים[ט] שכתב שלאחר שרבינו גרשום מאור הגולה החרים שאסור לגבר לגרש את אשתו בעל כורחה, אם כן התייתרה מטרתה של הכתובה - שלא תהא קלה בעיניו להוציאה, שהרי בכל מקרה אינו יכול לגרשה ללא רוצה מצד חרם דרבינו גרשום, ולכן יכולים בני הזוג לחיות יחד ללא כתובה ואין חיי האישות שביניהם מוגדרים כ'בעילת זנות'.

ג) בזמנינו היום נוהגים בתי הדין לפסוק לבני הזוג הבאים לבית הדין להתגרש שהגבר המגרש ישלם לגרושתו סכומים הגבוהים יותר מסכום 'עיקר הכתובה' גם אם הכתובה נאבדה, ומאחר ולא מצוי שבני זוג מתגרשים מבלי להיזקק לבתי הדינים, אם כן גם אם הכתובה נאבדה, לא קלה היא בעיניו לגרשה, ויש לאישה סמיכות דעת על כך מאחר המנהג הרווח בבתי הדינים היום וכנ"ל[י].

אמנם יש המפקפקים רבות על כל אחת מסיבות ההיתר הנ"ל, שעל מה שנאמר שכיום יש 'העתק כתובה' הנה אין העתק זה ראוי לגבייה כלל מאחר והוא רק 'העתק' ומצוין עליו שהוא רק העתק, ואדרבה אם היה ראוי לגבייה אם כן באנו לחשש של 'שני שטרות' הגורם לכך ששני השטרות פסולים, וכך כותבים בשמו של הגאון הרב יוסף שלום אלישיב זצ"ל[יא]: 'חלילה מלסמוך על הכתובה השנייה לעניין איסור שהיה. ואסור לעשות כן שאם כן מחזיק שתי כתובות. ויש לציין על העתק הנמצא והנשלח לרבנות שזה העתק בלבד', עכ"ל, וגם אם נאמר שיכולה האישה לגבות כתובתה על יד העתק הכתובה מכל מקום מאחר ואין הכתובה מוכנה לגבייה בידיה של

האישה, וכדי לקבל את העתק הכתובה מהמועצה הדתית צריך בית הדין לעשות דרישה וחקירה לברר את הנעשה, ייתכן ואין מספיק בכך כדי לתת 'סמיכות דעת' לאישה שלא תיחשב בעילתה כ'בעילת זנות'[יב], ועל מה שנאמר שבזמנינו היום שיש חרם דרבינו גרשום אין צורך בכתובה, הנה הרמ"א עצמו שהעלה סברא זו כתב 'אבל אין המנהג כן ואין לשנות'[יג] וכן פוסקים רבים חלקו על סברא זו[יד], ועל מה שנטען שבזמננו היום בתי דינים פוסקים לאישה סכומי כסף גם ללא שמציגה שטר כתובה, גם זאת יש לדחות שפעמים יש בני זוג שמתגרשים גם ללא בית דין, ועוד שמנהג זה הנהוג בבית הדין הוא נכון לעכשיו אבל עשוי להשתנות בעת מן העיתים, ולא כל בתי הדינים שווים, ולא יהא כוחו של מנהג זה העשוי להשתנות גדול מחרם דרבינו גרשום שגם עליו אין אנו סומכים לעניין איסור שהייה ללא כתובה[טו].

למעשה, יש בזה גישות שונות בין הפוסקים, יש שסמכו על צירוף כל הסברות הנ"ל כדי להורות לבני הזוג שכתובתם נשרפה, שיכולים הם להמשיך ולחיות ביחד, ולכשיזדמן ידאגו ללכת לרב כדי לסדר 'כתובה דאירכסא'[טז], ויש שהורו שאין לסמוך על צירופים אלו[יז].

אמנם יש לדעת שגם לדעות המחמירות הנ"ל, אין הם צריכים ללכת באותו יום ממש אל הרב לסדר כתובה חדשה אלא יכולים הם לבנתיים - למשך זמן קצר - לסמוך על פתרונות חלופיים, אשר יכולים להיעשות מידית ללא צורך לטרוח וללכת אל הרב, וכגון שהבעל ייתן לאישה חפץ יקר ערך כגון שעון יד השייך לו השווה ערך לפחות לסכום 'עיקר הכתובה'[יח], או שיכתוב לה 'צ'ק' על סכום הנ"ל ויפקיד בידה, או שיקבל על עצמו את התחייבויות הכתובה על ידי קנין בפני עדים כשרים[יט], ואו אז יוכלו לדחות את כתיבת הכתובה החדשה ליום המחר, או למחרתיים, וכך מצד אחד אנו מקלים עליהם שלא יצטרכו לדאוג לנושא זה ממש במידי בזמן קשה זה שטרודים הם בטרדות רבות, ומאידך יקדשו שם שמים בכך שדואגים לא רק לבית הגשמי שנשרף אלא גם לביתם האישי - חיי הנישואין - שיהיה מושתת על יסודות ההלכה, גם בשעות קשות אלו[כ].

א - שו"ע אבן העזר סימן ס"ו סעיף ג'.
ב - עיין ר"ן ריש כתובות, ובשו"ע וברמ"א שם סעיף א' ובנושאי כלים על אתר.
ג - עיין משנה במסכת כתובות דף נ"ד ע"ב, ורמב"ם אישות פרק י"ב הלכה ח'.
ד - עיין בספר 'כתובה כהלכתה' לגרש"א שטרן שליט"א פרק ט' ובמ"מ המצוינים שם בהערה א'.
ה - עיין בזה בשו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ג' סימן כ"ו.
ו - ייתכן ואם עדי הכתובה המקורית נמצאים בהישג יד וזוכרים הם את העדות ואת תאריך הכתובה הראשונה, אפשר במקרה כזה לכתוב כתובה רגילה - עיין בזה בספר 'כתובה כהלכתה' חלק ב' שביבי אש סימן ט"ו ותשובת הגרשז"א זצ"ל שם בסימן ט"ז. אם לאחר שכתבו כתובה דאירכסא נמצאה הכתובה הראשונה, הנה זה ברור שאי אפשר להשאיר ביד האישה שתי כתובות, אלא שדנו הפוסקים איזו כתובה להשאיר ואיזו כתובה לקרוע, עיין בזה בספר 'כתובה כהלכתה' חלק ב' שביבי אש סימן י"ג, וסימן כ' (מאת הגאון הרב זלמן נחמיה גולדברג שליט"א) וסימן כ"א וכ"ב, ומדור התשובות תשובת הגר"ש וואזנר זצ"ל סימן ג' אות ג', ותשובת הגרש"ז בשביבי אש סימן ט"ז.
ז - הלכות כתובות אות ב'.
ח - ויש להאיר שלפי מה שהתבאר לעיל, לא בהכרח שבני זוג שביתם נשרף הכתובה נשרפה גם כן, שפעמים שהכתובה מופקדת בבית אחר כגון אצל החמות, ומאידך ייתכן שיש בני זוג שביתם לא נשרף כי לא מתגוררים כלל באזור השריפה, אך מכיוון שהכתובה מופקדת אצל החמות והבית של החמות נשרף הרי שגם הכתובה נשרפה.
ט - עיין רמ"א סימן ס"ו סעיף ג'.
י - עיין שו"ת ציץ אליעזר חלק י"ט סימן ל"ט.
יא - מובא בספר 'כתובה כהלכתה' מדור התשובות סימן ז'.
יב - כן כתב בשו"ת תשובות והנהגות לגר"מ שטרנבוך שליט"א חלק א' סימן תש"ס. וע"ע בהרחבה בעניין העתק הכתובה בספר 'משפט הכתובה' חלק ב' שער י' פרק א' (מהדורה ישנה)
יג - אבן העזר סימן ס"א סעיף ג'.
יד - עיין שם בבית שמואל ס"ק י"א, ובחלקת מחוקק ס"ק י"ח.
טו - שו"ת ציץ אליעזר חלק י"א סימן ס"ז.
טז - שו"ת ציץ אליעזר חלק י"ט סימן ל"ט ושם כתב שייתכן שמה שכתב הרמ"א אודות הסברא שבזמננו שיש חדר"ג מותר לשהות ללא כתובה שאין המנהג כן ואין לשנות, הוא רק לעניין לוותר כלל על עניין הכתובה, אבל לעניין כתובה שנאבדה ולסמוך על סברא זו למשך זמן מה לזה לא התכוון.
יז - שו"ת תשובות והנהגות שם. והנה יש לדון במקרה המצוי והאישה אין דעתה כלל מאיבוד הכתובה, ואינה מודעת כלל לכל עניין זה, ומבחינתה היא יודעת שיש לה כתובה, האם סגי בזה שלדעתה יש לה סמיכות דעת, וא"כ אין הבעילה בעילת זנות, ועיין בזה בספר 'כתובה כהלכתה' שביבי אש חלק ב' סימן ל"ב חלק ב' ובשו"ת ציץ אליעזר שם.
יח - עפ"י שולחן ערוך אבן העזר סימן ס"ו סעיף ב', ושם כתוב שצריך הבעל לקבל עליו אחריות על החפץ אם יאבד או יוזל, אך הבית שמואל (ס"ק ח') הביא שלפי הרמב"ם הרי"ף והרא"ש אינו צריך לקבל אחריות שאינו אלא לפי שעה, ומסתבר שיש לסמוך על ראשונים אלו בצירוף כל הנ"ל.
יט - על פי שולחן ערוך שם סעיף א'.
כ - ואעתיק ממה שכתב בשו"ת תשובות והנהגות שם: 'אזכיר כאן עובדא שהיה עם הגאון וצדיק רבי זאב מינצברג זצ"ל, שהיה בין אלה שנשארו בעיר העתיקה ירושלים ונאסרו ע"י הירדנים, ולבסוף שלחו את הזקנים לחפשי והגיעו ערב שבת עם משפחותיהם לשכונת קטמון שבורים ורצוצים באבדן כל רכושם ר"ל, ולפני כניסת שבת שלח רבי זאב זצ"ל מבית לבית אזהרה לפליטים שאסורים בנשותיהן עד שיסדרו כתובה, שאסור לשהות עם אשתו שעה אחת בלי כתובה, הרי גם בשעה כזאת לא שכח לעמוד על המשמר לקיים דין הש"ע, ומוסר השכל לנו בשעה שאין אנו ב"ה בעת צרה אלא ברווחה, שלא לשכוח שהכתובה תהא מוכנה בכל עת שלא יעברו על האיסור לשהות עם אשתו בלי כתובה' ע"כ.

אמר לעולמו - די

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ אמי מורתי רות ב"ר חיים יהודה

בסוף פרשת שמות ובתחילת פרשת וארא, ישנו דין ודברים בין הקב"ה למשה - בעניין גאולת ישראל. וכשם שחזרה התורה וספרה את דבריו של אליעזר, כך היא שבה ודברה על ציווי ה' למשה ואהרון - לבוא ולדבר אל פרעה, ולהוציא את ישראל ממצרים[1]. וזאת משום שיפה הדבר לא רק לאותו הדור - כי אם לדורות עולם, ובמיוחד לדור האחרון.

הקב"ה אומר למשה, שהוא כבר נגלה לאבות האומה - ודיבר עמם על מה שקורה עם ישראל כיום. כשלמרות ההבטחה שניתנה כבר אז, שלבסוף יצאו ישראל משם ברכוש גדול - האבות לא ראו דבר מכל אותם ההבטחות, ואף הם עצמם, נאלצו לנהוג כגולים בארצם. אברהם ויעקב - ברכישת נחלות מאת הגויים בחברון ובשכם, ויצחק שנאלץ לשוב ולחפור את הבארות, שחפר אברהם אביו לפניו[2].

ולמרות כל זאת, האבות קבלו עליהם ועל בניהם - את כל מה שגזר עליהם הקב"ה. ואילו כעת בזמן הגאולה ממש, באים משה ואהרון ושואלים על הדרך בה נגלית הגאולה. הכיצד זה שהיא לא משפיעה על פרעה, וממלא גם לא על ישראל. שאלו אף אלו, אינם פנויים לחשוב ולפעול את עניין הגאולה.

כנגד כל הטענות והשאלות, מציב הקב"ה מול משה ואהרון אמת

גדולה. כדרך בה נגלה בדורות קודמים, לאבות הקדושים. אז אמנם הראה וגילה לאבות העולם, את דרכי הנהגותיו עם בריותיו. אך גם אמר להם שעל מנת לזכות בדבר, עליהם לרדת ולהשתעבד לעם אחר - ורק מתוך כך יזכו לדעת את ה'.

הדרך בה הופיע הקב"ה ונגלה אל האבות, אברהם ויעקב - היה בשם **ש.ד.י.** כשעניינו של שם זה, על פי מה שדרשו חז"ל בתחילת הבריאה - לומר לעולם, די! שכשהיו הרקיעים נמתחים בלי גבול, העמידם הקב"ה ואמר להם - די! ובזה עמדו השמים והתחזקו[3]. וכך גם כל אחד מהאבות אמנם ראה צרות רבות בחייו, אך כולם הסתיימו בטוב.

אברהם אמנם הוליד את ישמעאל, אך הוא חזר בתשובה עוד בימיו[4]. ויעקב אמנם סבל ממה ששנאו בניו אחד את השני, וגרמו למכירת יוסף. אך לבסוף זוכה לראות את יוסף כשהוא בגדולתו ובצדקותו - מתחילתו ועד סופו[5].

ועל כן מצפה הקב"ה ממשה ואהרון שיבינו זאת, שלא לחינם הוא שולח אותם לפרעה - ודווקא בדרך הזו. שכן עליהם כבר כעת להתבונן ולראות, את יד ה' הפועלת בדבר[6]. ולמרות זאת שואלים משה ואהרון - הכיצד זה שאין העם שומע את דברי הנחמה, אשר מדברים הם אליהם.

שאין זאת אלא משום שלא תושלם הגאולה, ביציאת מצרים זו. ויאלצו ישראל לסבול עוד רבות בשנים, עד שתגיע הנחמה השלמה. ולכן מנסה משה להביא לידי הגילוי השלם, בהבאת הגואל האחרון כבר כעת[7].

לאחר שמשה מבקש זאת, עולה זיכרון האבות לפני הקב"ה - ומורגש חסרונם כעת, חבל על דאבדין ולא משתכחין[8]. שכן הן אברהם והן יעקב לא שאלו שאלה זו את הקב"ה, למרות שהבטיח להם ולא ראו זאת מיד. ואילו משה שואל כעת, מה לומר לישראל - מהו שמו של ה'.

אך אין הדבר כן, עם ההבטחה שנתנה ליצחק אבינו. שכן בימיו יצא עשיו לתרבות רעה, ואף בסופו - הוא בכה על צרתו של יעקב, כשלא יכל לגלות לו שיוסף חי[9]. וכל ההבטחות שנתנו ליצחק מאת ה', היו כהמשך להבטחות שנתנו לאביו אברהם. ולא נאמר בתורה במפורש, שנגלה אליו ה' בשם **ש.ד.י.**[10].

שכן יצחק לא זקוק לכך, בהיותו עולה תמימה שאין היצר שולט בו[11]. וכל ראייתו היא למרחקים, כדרך בה רואה הקב"ה את עולמו.

ולכן כשמבקש הקב"ה לגאול את בניו בדור האחרון, הוא פונה אל האבות שילמדו זכות על הבנים. אך בעוד אברהם ויעקב נותנים את העצה - ימחו על קדושת שמך, ובזה תגאלם גאולת עולם. יצחק לא מוותר על אף נשמה ובן, ומנהל דין ודברים עם ה' על כך. עד שעולה הדבר בידו - לבלתי ידח ממנו נדח, כשכל בניו באים אחריו לגאולת עולם[12].

ואמנם משה רבינו גם כן דיבר כך, כפי שאמרו אברהם ויעקב. שלאחר שראה את דתן ואבירם רבים ומלשינים עליו לפרעה, הוא הבין מדוע נענשים ישראל יותר משאר האומות - משום שיש דלתורין ביניהם[13]. והגם שלא נאמרו הדברים אלא מלב אוהב, ובכדי להציל את ישראל. לא בכך חפץ הקב"ה, כי אם במי שילמד זכות על בניו. וכשם שהשמים נמתחו ודימו להמשיך ולהימתח - עד שאמר להם הקב"ה די, כך גם עם **צרתם וצערם**[14] של ישראל.

ואף אנו רואים בעיננו מה שקורה עמנו כיום, וכיצד יש מי שמבקש לראות ולהתבונן במה שלא טוב בעם. והגם שכוונתו לטובה, מתוך צפיה לישועה. אומר על כך הקב"ה - די. אל לאיש ללמד קטגוריה על ישראל, או לחשוב עליהם דברים לא טובים. וביתר שאת אומר זאת הקב"ה לכל באי העולם - די. כשם שציווה הקב"ה את משה ואהרון לסבול את העם[15], ולא להחמיר עמם - יחד עם שליחותם אל פרעה, לרדותו ביסורים[16]. כך גם כיום גוער הקב"ה בעולמו ואומר לו - די.

ומי שאמר לעולמו **די**, יאמר לצרותנו **די**[17]. ותחת מה שסבלנו ובקשנו **די** לצרות - נשיר ונשמח, עד שיבלו שפתותינו מלומר - **די**.

1 - **ויאמר משה לפני ה'** היא האמירה שאמר למעלה הן בני ישראל לא שמעו אלי ושנה הכתוב כאן כיון שהפסיק הענין וכך היא השיטה כאדם האומר נחזור על הראשונות - רש"י שמות ו, ל

2 - **וגם הקימותי וגו'** וכשבקש אברהם לקבור את שרה לא מצא קרקע עד שקנה בדמים מרובים, וכן ביצחק ערערו עליו על הבארות אשר חפר. וכן ביעקב (בראשית, לג) 'ויקן את חלקת השדה' לנטות אהלו, ולא הרהרו אחר מדותי - שם, ט

3 - שמים מאיזה מקום נבראו, מאור לבושו של הקב"ה שהוא לבוש לקח ממנו ופרש כשלמה, והיו מותחין והולכין עד שאמר להם **די**. ועל כן נקרא שמו שדי, שאמר לשמים די ועמדו - פרקי דרבי אליעזר, ג

4 - **תקבר בשיבה טובה** בשרו שיעשה ישמעאל תשובה בימיו ולא יצא עשו לתרבות רעה בימיו - רש"י בראשית טו, טו

5 - **על ראש הממה** על שהיתה מטתו שלימה ולא היה בה רשע, שהרי יוסף מלך הוא ועוד שנשבה לבין הגוים והרי הוא עומד בצדקו - שם מז, לא

6 - **ויאמר אליו אני ה'** נאמן לשלם שכר טוב למתהלכים לפני; ולא לחינם שלחתיך, כי אם לקיים דברי, שדיברתי לאבות הראשונים - רש"י שמות ו, ב

7 - **ביד תשלח** ביד אחר שתרצה לשלוח, שאין סופי להכניסם לארץ ולהיות גואלם לעתיד יש לך שלוחים הרבה - שם ד, יג

8 - רבותינו דרשוהו (שמות רבה, סנהדרין קיא) לעניין של מעלה (שמות, ה) שאמר משה 'למה הרעותה', אמר לו הקב"ה **חבל על דאבדין ולא משתכחין**. יש לי להתאונן על מיתת האבות, הרבה פעמים נגליתי עליהם באל שדי ולא אמרו לי מה שמך ואתה אמרת 'מה שמו מה אומר אליהם' - שם ו, ט

9 - **ויבך אתו אביו** יצחק היה בוכה מפני צרתו של יעקב אבל לא היה מתאבל שהיה יודע שהוא חי - רש"י בראשית לז, לה

10 - **בא-ל שדי** זה אינו חוזר אלא על אברהם ויעקב שלהם נראה בא-ל שדי, ופרש"י זה מה שנאמר ביצחק 'והקימותי את השבועה אשר נשבעתי לאברהם אביך' ונאמר בה בא-ל שדי - בעל הטורים שמות ו, ב

11 - **ואלוקי יצחק** אע"פ שלא מצינו במקרא שייחד הקב"ה שמו על הצדיקים בחייהם לכתוב אלהי פלוני, משום שנאמר (איוב, טו) 'הן בקדושיו לא יאמין', כאן ייחד שמו על יצחק לפי שכהו עיניו וכלוא בבית והרי הוא כמת ויצר הרע פסק ממנו (תנחומא) - שם כח, יג

12 - א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן מאי דכתיב (ישעיה סג, טז) 'כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך'. לעתיד לבא יאמר לו הקב"ה לאברהם, בניך חטאו לי. אמר לפניו, רבש"ע **ימחו על קדושת שמך**. אמר אימר ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים אפשר דבעי רחמי עלייהו, אמר ליה בניך חטאו. אמר לפניו, רבש"ע **ימחו על קדושת שמך**. אמר לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה, אמר לו ליצחק בניך חטאו לי. אמר לפניו, רבש"ע בני ולא בניך. בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם (שמות ד, כב) 'בני בכורי' עכשיו בני ולא בניך... פתחו ואמרו 'כי אתה אבינו'. אמר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקב"ה, ומחיו להו יצחק הקב"ה בעינייהו. מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים (ישעיה סג, טז) 'אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך' - שבת, פט:

13 - **אכן נודע הדבר** כמשמעו. ומדרשו נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו מה חטאו ישראל מכל ע' אומות להיות נרדים בעבודת פרך, אבל רואה אני שהם ראויים לכך - רש"י שמות ב, יד

14 - **צ"ץ**, הִנֵּה אִישׁ צֶמַח שְׁמוֹ וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח (זכריה ו, יב), זֶה מָשִׁיחַ. וְכֵן הוּא אוֹמֵר, וַהֲקִמֹתִי לְדָוִד **צֶמַח צַדִּיק** (ירמיה כג, ה) - תנחומא קרח, יב

15 - **ויצום אל בני ישראל** (שמות רבה) צוה עליהם להנהיגם בנחת ולסבול אותם - רש"י שמות ו, יג

16 - **נתתיך אלהים לפרעה** שופט ורודה, לרדותו במכות ויסורין - שם ז, א

17 - ומדרשו, מי שאמר לעולם די יאמר די לצרותי - רש"י בראשית מג, יד

סיפור לשבת

הנהג העקשן...

חבורה אחת יצאה למקומות הקדושים שבערי הגליל. הם היו יחדיו עשרה אנשים, שהתפללו במניין בכל מקום לישועת הכלל והפרט.

בדרכם חזרה נצרך אחד מן החבורה להישאר בצפון הארץ, ונשארו תשעה אנשים בלבד. הנסיעה השתרכה לאיטה, פקקים ארוכים הזדנבו בדרכים, השעון נקף שעה אחר שעה, כדרכה של נסיעה בינעירונית בשעות אחר הצהריים בין כבישים עמוסים ופקוקים.

שעת השקיעה הלכה והתקרבה והם עדיין לא התפללו מנחה, כראות החבורה שכנראה לא יגיעו למחוז חפצם בטרם תשקע השמש ויאלצו להתפלל מנחה בדרך.

ברם, בהיותם רק 'תשעה' אנשים בלבד, נחסר להם יהודי נוסף 'עשירי למניין'. הנהג האדיב שהסיעם בטנדר הגדול היה אדם מסורתי, והחלו לדבר על לבו ולבקשו להצטרף עמהם כעשירי למניין לתפילת המנחה.

מתחילה לא הבין הנהג במה מדובר, אך לאחר כמה הסברים קצרים הואיל האיש להצטרף עמהם לתפילה, בתנאי שיביאו לו 'סידור תפילה' כי אינו יודע את התפילה בעל פה.

הגישו אפוא לפניו את סידור התפילה, וביקשו ממנו לעצור בתחנת דלק הקרובה, שם יערכו את תפילת המנחה במניין שלם.

אך הנהג לא הבין, אם זו תפילה, הרי מתפללים בבית כנסת?! כיצד ניתן להתפלל כך באמצע תחנת דלק? – בני החבורה ניסו להסביר שמדובר רק בתפילת מנחה, ובדיעבד בהיעדר בית כנסת ניתן להתפלל מנחה גם בלי בית כנסת.

אבל האיש אינו מסכים בשום אופן, אין תפילה בלי בית כנסת! – פסק נחרצות.

אם כך, החליטו, הבה נחפש 'בית כנסת' בקרבת מקום. הם סטו לאלתר מן הכביש הראשי, נכנסו לכבישים צדדיים המובילים אל יישובים שונים שבצפון הארץ, הם נסעו ממושב אחד לשני, אך בית כנסת פתוח לא מצאו. – עד שאמר להם מאן דהוא, שזה עתה לאחרונה ממש, נבנה בית כנסת חדש ביישוב הסמוך, ואפשר לנסות להתפלל שם. הוא הראה לפניהם את הדרך המדויקת אל אותו יישוב, והם עשו את דרכם חיש אל הקיבוץ המדובר.

בהגיעם אל פתח היישוב לא ידעו היכן ממוקם בית הכנסת החדש, הם נסעו אנה ואנה בין שבילי היישוב, ולפתע ראו אדם מבוגר המסתובב ברחוב בחיפושים, ומאחוריו בנין בית הכנסת חדש ומפואר, כולו אומר פאר והדר! כראות האיש 'טנדר' מלא יהודים חרדים עצר אותם מהרה בצד, ומשנפתחה הדלת שאל אותם בשמחה: יהודים יקרים התואילו בטובכם להצטרף לתפילה, כאן בבית הכנסת? "זה בדיוק מה שאנחנו מחפשים כאן!" – ענו בני החבורה בצהלה.

האיש התמלא שמחה גדולה, ובהתרגשות רבה סיפר לפניהם, שזה עתה לאחרונה הושלמה בניית בית כנסת מפואר זה. – לאחר שלפני תקופה הוא לקה באירוע מוחי ובנסים גדולים ניצל מכל אותו מאורע, כשהרופאים מגדירים זאת כנס רפואי! והחליט לזכר הנס לבנות 'בית כנסת' נאה, להודיה להשם יתברך על הנס הגדול שעשה עמו.

בימים אלו – אמר האיש – הימים הראשונים שלאחר השלמת זה הבניין בשלמות, יוצא אני לחפש נואשות אחר מנין לתפילת מנחה בבית הכנסת החדש! והנה נשלחתם אתם מן השמים, לחנוך את בית הכנסת בתפילת מנחה בבית הכנסת המפואר.

תיכף הפנו אותו בני החבורה אל הנהג האדיב, רואה אתה את הנהג שלנו! התודה והברכה מגיעות לו. שכן, בזכות טענתו העיקשת שאין תפילה רק בבית כנסת! נכנסנו הנה בטיב ההשגחה העליונה, להתפלל כאן תפילת מנחה בבית הכנסת הקדוש!

(מתוך גל' טיב הקהילה)

המשך בעמוד הבא...

עצת הרב אלישיב זצ"ל שהניבה עושר

יוסף כהאן, יהודי יליד ארצות הברית גדל בבית מסורתי. בבית הוריו הדליקו נרות שבת ואביו הלך לבית הכנסת, הוריו שמרו על הפרדה בין בשר לחלב וגם צמו ביום כיפור. בכך הסתכמה היכרותם עם הדת.

הוא גדל על ערכים גבוהים לאמת ולהתנהגות אנושית מכובדת, אביו היה בעלים של עסק קטן שהצליח והוא הלך בדרכיו. למד מעט בישיבה ואחר כך בבית הספר ללימודים גבוהים, התחתן וקיבל מאביו סכום כסף. לא בשביל קניית דירה אלא כדי להתחיל בעסקים.

הוא החליט לפתוח מפעל לייצור כוסות חד פעמיות, כוסות בלבד, בלי צלחות או כפות או תוספות גדולות יותר וזאת לאור העובדה שהאמין שבתחום זה לא יהיו לו בעיות של פרנסה. המפעל שהקים היה קטן אך מסודר היטב. סכום הכסף שאביו נתן לו סייע לו רבות והוא החל לשווק את הכוסות.

אך מהר מאוד הוא גילה שהוא מצוי בבעיה. היו יצרנים ששיווקו סטים שלמים והיו כאלה ששיווקו כוסות בשלל צבעים וצורות, הכוסות שלו היו פשוטות, לא מיוחדות, באיכות מעולה, אבל כאלה שזורקים לפח אחרי שמסיימים לשתות ולא מצטערים על כך. היו לו מתחרים ברמה בינלאומית. מיודענו נהג להכניס לכל חבילה מאה וחמישים כוסות, וכך באמת היה כתוב על האריזה שלהם.

לאחר תקופה של שנה גילה שהוא בקושי מצליח לכסות את ההוצאות ומעט יותר. כדי להרוויח הרבה היה חייב למכור הרבה, התחרות בשוק היתה גדולה, הוא היה מוכרח להוזיל מחירים וזה גרם לכך שהוא כיסה את החובות אך לא הרוויח.

יום אחד לקח חבילה של כוסות חד פעמיות הוציא כוס אחת וחישב לעצמו את העלות שלה. היא הגיעה לעלות מינימלית אבל הגיע למסקנה שאם יחסיר כוס אחת מהחבילה, במכירת כמות גדולה זה משמעותי וכך יוכל להרוויח, הוא התחיל לשווק את חבילת הכוסות כאשר כתוב על האריזה שיש מאה וחמישים כוסות אך בפועל היו בפנים רק מאה ארבעים ותשע.

לאחר כשלושים חודשים גילה לשמחתו שהוא נמצא בפלוס קטן. חשב לעצמו: "אם אוציא כוס נוספת מן המאה ארבעים ותשע הרווחים יוכפלו וזה אכן מה שעשה. הוא הוציא שתי כוסות מכל חבילה. על האריזה היה כתוב מאה וחמישים כוסות אך בפועל היו שם רק מאה ארבעים ושמונה כוסות. הרווח גדל.

לאט לאט הוא נסחף עד שלבסוף הוציא מהחבילה שמונה כוסות. הרווחים גדלו. סיקרן אותו לדעת מה קורה בחברות אחרות. הוא רכש חבילת כוסות מחברה מתחרה וגילה שגם אצלם מספר הכוסות לא תואם למה שכתוב על גבי האריזה. חשב לעצמו: כנראה, אני "הפרייאר" היחידי שמכר מספר כוסות תואם למה שמצוין על גבי האריזה. מיודעינו הרוויח סכומים לא רעים, הפרנסה היתה לא רעה, אך לא רווחית מאוד כפי שציפה. בסך הכל הוא ומשפחתו חיו ברמת חיים סבירה ביותר, בית פרטי, אישה עקרת בית, ילדים, ברוך השם, המקרר היה תמיד מלא, היה אפילו כסף לבזבוזים. מבחינה דתית הוא ומשפחתו המשיכו לנהל את הבית באותה מתכונת שניהלו הוריו.

יום אחד הגיעו שליחים טובים שהחדירו אידישקייט ועוררו לקצת יותר יהדות, ילדי השכונה נמשכו אליהם כמו למגנט והבן שלו שמלאו לו שתיים עשרה שנה החליט שאת הבר מצווה שלו הוא רוצה לחגוג בישראל. הוא התחבר לרב מקומי והחליט שהוא רוצה לשנות מסגרת וללמוד תורה. בעקבות זה כל המשפחה התחזקה.

האב החל להשתתף בשיעורי תורה. כשמלאו לבנו שלוש עשרה שנה הם טסו לארץ ישראל כדי לחגוג לו את הבר מצווה, הם טיילו במקומות הקדושים והרגישו כיצד ליבם נפתח כאולם. ביום האחרון לשהותם בארץ הרגיש האב צורך גדול לגשת לרב גדול ולשאול שאלה שבערה בתוכו והציקה מאוד למצפון. לאחר החיזוק שהוא ומשפחתו עברו לאחרונה הבין שלא נהג כשורה.

הוא הגיע עם מלווה למרן הרב יוסף שלום אלישיב זצ"ל עמד מול הרב וסיפר לו בקול רועד את אשר עבר עליו מהיום שפתח את המפעל ועד היום, הוא אמר שהוא שב בתשובה שלמה ושואל מה הדין, הרי סוף כל סוף מדובר בגניבה, אומנם היתה זו גניבה מגויים ולא מיהודים אך ברצונו לדעת איך עליו לנהוג כעת.

מרן הרב אלישיב זצ"ל לא מיהר להשיב. ישב וחשב על הנושא מספר דקות, היהודי חיכה למוצא פיו במתח. הרב הרים את עיניו ואמר לו בקול אבהי: "לא נהגת כשורה, כדי לכפר על מה שעשית עליך לשים בחבילה במקום מאה וחמישים כוסות מאה חמישים ושמונה כוסות". למרות סימני השאלה שהיו על פניו על פסיקתו של הרב הוא החליט לבצע בדיוק מה שהרב אמר. הודה לרב ויצא החוצה.

כשהוא הגיע לארצות הברית הדבר הראשון שעשה זה לתקן את המחדל. הוא ידע שהוא הולך להפסיד אך לא זז כהוא זה מהוראתו של הרב. הוא ידע שלמרות שהיקף המכירות גדל, אין ספק שהרווח שלו נבע מכך שהחסיר ממספר הכוסות ובאמת כמו שהוא חשב אכן קרה: ההפסדים הגיעו והרואה חשבון לא הבין איך קורה שהיקף המכירות לא השתנה ובכל זאת יש הפסדים. הוא לא ידע מה לענות לרואה החשבון ולא רצה לספר לו על הכוסות הגנובות ועל הוראתו של הרב. החלטתו היתה נחושה להמשיך ולקיים את

המשך בעמוד הבא...

ציוויו של הרב.

המצב הכלכלי בבית החמיר לאחר חודשים של הפסדים צורבים, חודשיים ללא משכורת. האווירה בבית לא היתה רגועה, אך אשתו לא ידעה מכלום. יום אחד, בתפילת שחרית בבית הכנסת נפתחו הסכרים. הוא התפלל תפילה לוהטת בדמעות על הפרנסה, הרגיש שהקרקע נשמטת מבין רגליו ורק החיבור לבורא עולם בנקודת המשבר היא שהחזיקה אותו.

הוא הרגיש רוגע לאחר הבכי שבכה, אך הרגיש צורך לשבת בבית ולא ללכת למפעל. לפתע צלצל הטלפון, מנהל החשבונות היה על הקו. הוא נשמע נרגש ביותר ושאל: "היכן אתה? היכן אתה חוגג? אני בא אליך". "חוגג? על מה יש לחגוג?" הוא שאל. רואה החשבון חשב שהוא מהתל בו. לבסוף הוא השתכנע שבאמת הוא לא יודע על מה מדובר והכריח אותו להגיע במהירות למשרדי המפעל. הוא הגיע בחוסר חשק. הרי מה כבר הוא יכול לחדש לו?

מנהל החשבונות פתח לו את הדלת. הוא אחז בידו את עיתון ה'טיימס', מוסף הכלכלה שמיליוני אנשים קוראים בו: "תראה מה כתבו עליך בטיימס", אמר בהתלהבות. הוא עיין בכותרת ונדהם: היה כתוב שם שהעיתונאי לענייני כלכלה ערך מחקר, האם הכמות של המוצרים של בעלי המפעלים תואמת לכתוב על גבי האריזה. הוא בדק דווקא את המוצרים החד פעמיים, אותם לא נוהגים לספור בכמויות רבות, הוא ערך בדיקה מדוקדקת ומה שהוא גילה היה מביך לאחרים ומחמיא לו. רוב המפעלים השמיטו לפחות כלי אחד או שניים ויש כאלו שהתגלו אצלם מחדלים של מינוס עשרים ואפילו שלושים פריטים. היו מספר מפעלים שמספר הפריטים היה תואם למצויין על האריזה, והיה עוד אחד וזה היה המפעל שלו. הוא ראה את שמו מתנוסס בענק בראש הכותרת. הוא זכה לפרסומת אדירה.

בכתבה ציינו ש"רק מר גייקוב מפנק את לקוחותיו"! הכתבה היתה אוהדת ביותר והדגישה שהוא מקפיד בקביעות להניח מעל ומעבר למה שכתוב, כדי שאם חס וחלילה יהיה מוצר פגום תהיה תוספת חלופית בו במקום. הכתבה עוררה הדים רבים כיוון שבעקבותיה הגישו תביעה משפטית למספר מפעלים שהונו והחסירו פריטים בכמויות גדולות. אנשים קראו את הכתבה בדביקות וכולם הבחינו בלוגו של החברה שלו שהופיע בענק מעל גבי העיתון וקראו שלא רק הכמות גדולה, גם האיכות מצוינת.

עוד באותו שבוע זינקו המכירות וההזמנות במפעל עבדו בקצב מטורף. תוך תקופה קצרה הוא הקים ופתח סניף נוסף וייצר עוד סוגים של כלים חד פעמיים: צלחות, סכו"ם, ניילונים וכו', תוצרת המפעל תפסה מקום מכובד מאוד בשוק ואחרי חמש שנים הוא הפך להיות מיליונר.

ילדיו לומדים בישיבות, הבית שלו בית של תורה, יש לו פרנסה בשפע, והכי חשוב שבבית הזה יש אמונת חכמים בסדר גודל שלא מוצאים בהרבה מקומות, בזכות שהוא קיים את פסקו של הרב אלישיב במסירות נפש הוא זכה לנס גלוי. כן, דווקא בזכות שהוא שמע בקולו של הרב אלישיב והוסיף במספר הכוסות הוא היה היחיד שזכה לפרסומת הענק הזו ובזכותה התעשר עושר רב ...!

שביבים / שאול שיף

הִנֵּה אָנֹכִי נֹגֵף אֶת כָּל גְּבוּלֵךְ בַּצְפַרְדְּעִים

איתא במדרש (שמו"ר, פ"י) ארץ מצרים נחלקה עם שכנתה ארץ כוש, על דבר גבול בין ארצותיהם, ועל ידי מכת הצפרדעים שקטה המחלוקת, כיון שעל ארץ כוש לא עלו הצפרדעים, ורק בארץ מצרים, ולכן נאמר בתורה במכת הצפרדע, 'גבולך'.

והקשה ת"ח למרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל, הרי גם במכת ארבה נקטה התורה בלשון 'גבול', כדכתיב וינח בכל 'גבול' מצרים (בא י, יד), ואי משום להודיע על הגבול שבין הארצות, הלא כבר נקבע מאז מכת הצפרדעים. אמר לו הרב מבריסק: איני יודע מה לתרץ, וקושיא נכונה היא.

הלך האיש והציע שאלתו זאת בפני הרב מטשעבין זצ"ל. ענה לו הגאב"ד טשעבין, כי אחר מכת הצפרדע נטעו המצריים אילנות על יד הגבול, משום שאז נודע להם מקום הגבול הברור בינה לבין ארץ כוש, אמנם במכת ברד נשברו כל האילנות, ושוב לא ידעו המקום הנכון של הגבול עד שבאה מכת ארבה וקבעה שוב מקום הגבול.

חזר האיש אל הרב מבריסק, ואמר לו דברי הרב מטשעבין, נענה הגרי"ז: דבר נכון ומתקבל, אבל איה המקור לזה?

חזר האיש אל הרב מטשעבין ושאלו, היכן המקור לביאור זה. נענה הרב מטשעבין: הן פסוק מפורש הוא בתהלים אצל מכת ברד דכתיב (קה, לג) "וַיְשַׁבֵּר עֵץ גְּבוּלָם", הרי מפורש כאן, כי מכת ברד שברה כל העצים של גבולם! ומעתה מנין לשתי מדינות הללו לדעת היכן גבולם, עד אשר באה הארבה והודיעה להם... חזר האיש אל הרב מבריסק, ואמר לו דברי הרב מטשעבין, נענה הרב מבריסק ואמר: "דאס הייסט געזאגט תהלים..." (זה הפירוש "אומר תהלים").

[דברים של טעם (מכון כרמינו)]

הרה"ק רבי אברהם חיים מזלאטשוב זי"ע

הרה"ק רבי אברהם חיים מזלאטשוב זי"ע נולד לאביו רבי גדליה מזאלקאווא (בהרב רבי בנימין וואלף) שהיה מתלמידי המגיד ממעזריטש.

הוא היה חתן הגה"ק בעל ההפלאה, ובזיווג שני חתן של רבי ישכר דוב בער מזלאטשוב. למד אצל המגיד ממעזריטש, המגיד מזלאטשוב, ורבי ר' שמואל שמעלקא מניקלשבורג זי"ע. הוא היה רב בזבורוב, ולאחר הסתלקות חותנו מילא את מקומו בזלאטשוב. ספריו: אורח לחיים עה"ת, פרי חיים על אבות והגדה של פסח.

רבים מגדולי וצדיקי הדור נתנו הסכמה על ספרו אורח לחיים.. נסתלק כ"ו טבת תקע"ו.

הוא לא השאיר אחריו צאצאים, ובנו חורגו רבי יוסף עזריאל ביליג אב"ד גוליגור הדפיס את ספרו. הגה"ק רבי אפרים זלמן מרגליות מבראד [שהיה ש"ב] כותב עליו בהסכמתו לספרו: "והיה אדם גדול בתורה ובחסידות, והיה שוהה בתפילתו כמעט רובו של יום, ועסקן גדול בצדקות וגמ"ח, ורבים השיב מעוון, והיה יודע בתעלומות חכמה וסתרי תורה, והרבה קיבל מרבו הגאון החסיד המפורסם מו"ה שמעלקא ז"ל ואחיו מחו' הגאון המפורסם מו"ה פנחס ז"ל שהוא היה חותנו הראשון".

הלא כל נשמת ישראל אחת הן

בפרשת קדושים נאמר (ויקרא יט יח): 'לֹא תִקֹּם וְלֹא תִטֹּר אֶת בְּנֵי עַמֶּךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי ה', ודבר נפלא הביא הרה"ק רבי אברהם חיים מזלאטשוב זיע"א בשם רבו הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג זיע"א לפרש טעם נכון מפני מה אין לאדם לנקום ולנטור לרעהו, שכן כל ישראל כאיש אחד הם ונמצא שבנקמתו הרי הוא עושה מוסיף ומרע לעצמו.

ואלו דבריו בספר 'אורח לחיים' (פרשת נח): שמעתי מאדוני מורי ורבי הרב הגאון בוצינא קדישא מוהר"ר שמואל שמעלקי זללה"ה אב"ד דק"ק ניקלשבורג בימי חורפי, ששאלתי אותו האיך מקיימים מצות 'ואהבת לרעך כמוך', וחברי עושה לי רעות.

והשיב לי : הלא כל נשמות ישראל אחת הן, וכלולות בנשמת אדם הראשון וכללות ישראל הם כולם ניצוצות מנשמתו, מנהון בידין וכו', וכמו שכתבו בספרים (עיין טעמי המצות פרשת קדושים), ולפעמים מכה אדם עצמו מכה גדולה בשוגג בלי דעת, והראש הוא מלך הגוף (עיין שבת סא.), אם יקח אדם זה מקל ויכה לידו שהכה אותו בלי דעת הלא לחסר דעה יחשב, ולמה יכאיב עוד לעצמו, כן ממש הדבר הזה שהוא נפש אחת עם חברו, וחברו עושה לו רעה מפני חסרון דעת שבו, וכשישלם לו רעה יכאיב לעצמו, אלא יחשוב שהכול מאת השם יתברך והרבה שלוחין לו יתברך (זוה"ק ח"ב כח.).

ושאלתי לו עוד, אם רואין אדם רשע לפני המקום האיך אפשר לאהוב אותו, והשיב לי הלא נשמת כל אדם חלק אלהי ממעל (עיין זוה"ק ח"א מז.), ועל כן יהיה לו רחמנות על השי"ת שהניצוץ הקדוש שלו נלכד בקליפות, עכ"ד, ודברי פי חכם חן.

(מתוך ספיר ויהלום להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הגאון רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל / גאב"ד מונטריאל - קנדה

נולד בשנת תרע"ב לאביו הרה"ג רבי חיים חתנו של הראב"ד הגאון רב דוד צבי זהמן זצ"ל. למד אצל סבו, ואח"כ נעשה לתלמידו המובהק וחביבו של הגאון האדיר רבי מאיר שפירא זצ"ל מלובלין. רבו העיד עליו, כבר אז שהוא יודע 2,200 דפי גמרא בעל פה.

בגיל בר מצוה הדפיס את ספרו הראשון "פרי פנחס", ואח"כ החל לערוך את הירחון התורני "אהל תורה" ובו חידושי תורה מתלמיד החכמים שבדור. לאחר פטירת הרב שפירא נעשה רב פנחס הבוחן לתלמידים החדשים שבאו בשער ישיבת יח"ל.

בזמן השואה הצליח בחסדי ה' להימלט ממחנה ריכוז, ואח"כ הצליח לגנוב את הגבול מהשטח הסובייטי לליטא, משם נסע דרך סיביר לקובה וגורש לשנחאי. בשנת תש"א הגיע לקנדה, ואת פרשת תלאותיו תיאר בספר זכרונות שהוציא בשנת תש"ה. בקנדה נתקבל כמרא דאתרא בקהילת "עדת ישורון" במונטריאול וראש ישיבת "מרכז התורה". אחד כך נעשה ליו"ר ועד הרבנים והגאב"ד דמונטריאל קנדה, והרב הראש למדינת קנדה.

הרב הירשפרונג היה משיירי כנסת הגדולה של גאוני פולין, והיה נחשב לאחד הבקיאים הגדולים ביותר בדורנו בש"ס ופוסקים השגורים על לשונו בעל פה, וזאת בנוסף לחריפותו הרבה שהתבטא בשעוריו העמוקים ובחידושי תורה שלו, עם זאת, הרי היה עניו ולא מחזיק טיבותא לנפשיה. רודף שלום, בעל חסד, ועוסק בצרכי ציבור באמונה.

נתבקש לישיבה של מעלה ביום כ"ז טבת תשנ"ח.

מפי רבי משה אלברט

הגאון רבי פנחס הירשפרונג זצ"ל פגש בשמחה ראש ישיבה אחד ודיברו כמובן בדברי תורה, שאלו ר' פנחס האם יודע כבודו מה המקור לדין שצריך לשבת בברכת המזון, לא זכר הראש ישיבה וביקש מהגאון ר' פנחס שיגיד לו. אמר לו הגאון אומרים על כך רמז, הרי כתוב 'ואכלת ושבעת וברכת' ודורשים 'ושב - עת ברכת', תשב בשעה שתברך. הראש ישיבה חייך ושאל מי הרבי החסידי שאמר ווארט זה. ענה לו הגאון, יהודי בשם "ר' משה אלברט".

חשב הראש ישיבה שמדובר באיזה 'חסידישער יוד', וחייך כמנצח שבאמת קלע למטרה שווארט כזה מתאים לחסידישערס לחלק מילת 'ושבעת' לשתי מילים 'שב בעת'.

אמר לו הגאון יעיין כבודו במסכת ברכות דף נ"א ע"ב בתוספות ד"ה והלכתא' וזה לשונו שם: "בכולהו יושב ומברך, לפי שברכת המזון דאורייתא החמירו בה להיות יושב ומברך, שהרי עשרה דברים נאמרו בו, מה שאין כן בשאר ברכות, והוא נוטריקון ואכלת ושבעת שב עת וברכת לברכת המזון - מפי רבי משה אלברט"...

(ניצוצי אש פנחס, עמ' צו)

ויעשו כן חרטומי וגו' (ז, כב)

/ אור החיים הקדוש

לפי דבריהם ז"ל (שמו"ר פ"ט) שהיו כל מימות מצרים לדם. אם כן מנין מצאו מים להפכו לדם?

ואולי כי לא נהפכו אלא מים המגולים אבל מים שלא נראו בעולם שהם תחת לארץ לא נהפכו, כאומרו: ויחפרו מצרים סביבות וגו'.

עוד לפי דבריהם ז"ל (שם) כי ישראל נתעשרו ממכת היאור שהיו מוכרים מים למצרים וכו' יעויין שם דבריהם, לפי זה עשו החרטומים מהנמכר להם.

ויעשו כן כאשר צוה וגו' (ז, י). טעם כפל לומר כן כאשר וגו' ולא הספיק לו באחת מהנה, נתכוין לב' דברים, האחד שעשו הדברים כן, והשני שלא עשו עד אשר שאל מהם פרעה האות כאשר צוה ה'.

עוד ירצה להיות כי האות יגיד על חיזוק נבואתם כדי שיאמנו העיד הכתוב עליהם כי לא עשו הדבר לצד דבר זה אלא לעשות מצות ה'. והוא אומרו כאשר צוה ה' כי יותר חביב על הצדיקים עשות מצות ה' מכל רצון בעולם.

אז איך נלחמים ברוע ובשקר שיש בעולם?

/ גיל יוסף שחר MD

כל הרע והשקר הנגרם בעולם ע"י בני האדם, הוא עקב רוח שטות שנכנסה באדם ובלשון חז"ל:

"אין אדם עובר עבירה, אלא אם כן נכנס בו רוח שטות" (מסכת סוטה ג, א).

רוח השטות היא שגרמה לאדם לבחור ברע.

הנשמה במהותה הרי כולה טוב וטוהר ואם האדם עשה מעשה רע, זה רק כי נכנסה בו רוח שטות (והוא לא התאמץ להתגבר עליה, שהרי יש לאדם בחירה חופשית, היא לא ניטלת ממנו בגלל רוח השטות).

בספרי חסידות מוסבר שהכלי להילחם ברע והשקר בעולם, חייב להיות כלי באותה עוצמה, לפחות.

הרי אי אפשר להילחם בגדוד טנקים באמצעות פרשים.

צריך כלי נשק בעל יכולות דומות או טובות יותר.

התשובה לרוח השטות שגורמת לרע בעולם, היא בלשון החסידות - שטות דקדושה.

לעשות דברים ללא שום הגיון (שטות) אבל למען עשיית טוב.

להרבות בחסד, גם כאשר זה לא הגיוני, לא ראוי, לא מוצדק ודורש הקרבה רבה מצדנו.

קשה מאוד מאוד לביצוע (ודורש תרגול כל החיים...), אבל על פי תורת החסידות, זה הדבר שיקבע איך ידונו אותנו בשמים, כאשר לא מגיע לנו וזה גם הדבר שיביא אותנו לגאולה הפרטית שלנו ואת כל האנושות לגאולה האמיתית והשלמה.

זה המסר שרבי שניאור זלמן מליאדי [מחבר התניא ושולחן ערוך הרב] בחר להשאיר לחסידיו ברגעים האחרונים של חייו כאן בעולם.

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net